

Campus Obert

CUESTIONES DE
ACTUALIDAD
DESDE LA
ÓPTICA DE
EXPERTOS
UNIVERSITARIOS

COORDINACIÓN

Sebastià Serra i
Busquets

Antoni Vives
Reus

Rafel Puigserver
Pou (CEDOC-UIB)

► TEMA

Les relacions Església-Estat

La perspectiva històrica és important. Han existit i existeixen continuïtats i canvis. A l'època actual existeixen un conjunt d'incerteses i preocupacions pel temps present i pel futur. En moltes ocasions manca ponderació i serenitat. La pluralitat política en el si del cristianisme, i catolicisme en particular, s'hauria de preservar

El nacionalcatolicisme

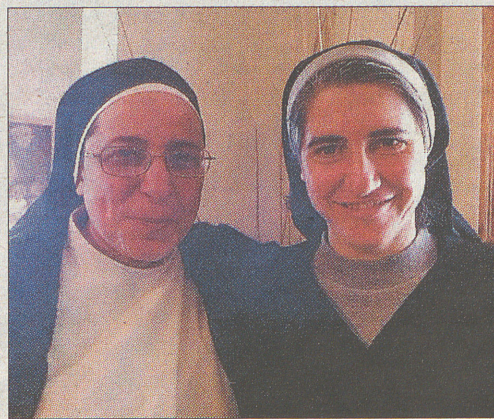
♦ Josep Maria Buades*

Com la majoria de les religions, el cristianisme també fou des dels seus inicis un moviment polític. Moltes persecucions als cristians vingueren donades pel seu discurs fraternal i per la negativa a adorar l'emperador romà com si fos un déu. El cristianisme era, doncs, un factor d'instabilitat en un imperi que tenia en l'esclavitud una de les seves bases

econòmiques i que defensava el politeisme. Això va canviar amb Constantí, que inicià una aliança entre l'altar i el tron imperial. El cesaropapisme persistí durant més de mil anys defensant que la Cristianitat estava governada per dues espases: l'espiritual (el papa) i la temporal (l'imperi).

A finals del segle XVIII, amb les revolucions liberals, es produeix la separació de l'Església i de l'Estat. L'integrisme catòlic, no obstant, s'oposarà a què la religió quedi reclosa en l'esfera privada. Una de les causes de les tres guerres carli-

nes serà justament la voluntat de què els reis continuïn manant «per la gràcia de Déu».

El cesaropapisme experimentà un *revival* a partir de la guerra civil (1936-39). El general Franco rebé el suport quasi unànime dels bisbes espanyols en la seva «Croada contra marxistes i maçons». El desenllaç de la guerra portà a un règim 'nacionalcatòlic', totalment anòmal

en una Europa occidental dominada per les democràcies liberals.

El Nacionalcatolicisme terminà juntament amb la dictadura franquista, però no així la intervenció del clergat en la política. Si d'una banda el Concili Vaticà II i la teologia de l'alliberament impulsaren la nova figura del 'capellà obrer', de l'altra la Conferència Episcopal no dubtà

d'usar diaris i ràdios per difondre un discurs fortament conservador.

La recent aparició de dues monges molt mediàtiques reivindicant el dret a decidir dels catalans és un altre episodi en el llarg debat entre el cristianisme i la política.

* Doctor en Història i MBA (Master en Direcció i Administració d'Empreses) per ESADE

► TEMA

El Tricentenari del Decret de Nova Planta

En plena commemoració del Tricentenari, l'historiador i polític santamariet Mateu Morro sintetitza la Guerra de Successió a les Illes Balears amb un breu -però significatiu- volum i analitza les conseqüències del Decret de Nova Planta

Fora botiflers, fora galls!

♦ Tomeu Canyelles Canyelles*

A un moment tan significatiu com la celebració del Tricentenari del final de la Guerra de Successió -quan, a primers de juliol de 1715, la Ciutat de Mallorca capitulà davant l'exèrcit encapçalat pel mariscal François Bidal d'Asfeld- resulta necessari destacar la publicació d'una obra com aquesta que, d'una forma tan amena i rigorosa, resumeix una sèrie de fets i conseqüències qualificats per Damià Pons i Pons al seu pròleg com

«negatius per a la nostra tradició històrico-institucional d'autogovern i per a la nostra personalitat cultural».

En aquest sentit, la notable tasca de Mateu Morro Marcé (Santa Maria del Camí, 1956), autor d'obres prèvies com *L'esquerra nacionalista a Mallorca: 1900-1936* (1985) o *Per Mallorca* (1997) no ha estat precisament senzilla. Per una banda, ha construït un text sòlid a partir d'un ample gruix bibliogràfic -tot i que matisant que, en els darrers anys, la historiografia no li havia reparat massa atenció- i, per l'altra, sintetitzar-ho sense que, per això, perdi força o efectivitat. Al contrari, dins

Fora botiflers, fora galls! (Lleonard Muntaner, 2015), la Guerra de Successió queda perfectament explicada: l'autor, llicenciat en Història i posseïdor d'una llarga i reconeguda trajectòria política, desglossa amb rigor («Ens hem de situar en el seu moment i no voler-lo analitzar amb el prisma d'altres èpoques o dels temps actuals», afirma) el conflicte a través de les seves diferents

etapes a les que s'enfrontaren dues formes oposades d'entendre el poder polític: «Estava en joc optar a una monarquia limitada per institucions representatives o optar per l'absolutisme militarista».

Les seves pàgines reviu les diferents tàctiques polítiques, operacions militars i molt especialment les conseqüències socials, econòmiques i polítiques del conflicte, traduïdes en la pèrdua de sobirania i de llibertat política que Miguel del Sants Oliver resumí el 1901 amb la frase «Quan Mallorca deixà de ser àrbitre dels seus destins». La capacitat de narrar en poques planes episodis tan importants com la defensa i ocupació de Mallorca i Eivissa (darrers reductes austríacistes) o el Decret de Nova Planta constitueixen una mengívola aportació dins l'estudi d'aquest decisiu episodi històric.

* Doctor en Història i Màster en comunicació (CESAG-UIB)

► TEMA

La importància de la producció editorial

En aquest petit país han existit nombroses iniciatives en el món editorial i en el món de la difusió cultural. Els darrers temps han minvant sobretot les editorials. Recorda importants publicacions i la llarga tasca editorial iniciada per Francesc de Borja Moll Casasnovas

Uns altres 40 anys d'en Moll i de Mallorca

♦ Bartomeu Orell i Villalonga*

Enguany els Reis (els de veres, els d'Orient) foren a ca nostra més magnànims amb la lectura. Llàstima que el motiu de tanta generositat era una desgràcia: ens deixa Can Moll i en aquells prestatges de Llibres Mallorca que tantes vegades hem culejat, ses Majestats trobaren autèntiques joies a uns preus *low*

cost que feien una mica de pena.

Els Reis (que sembla que no tenen tants d'escrúpols sentimentals) carregaren tot tipus de volums i em consta que els distribuïren per moltes llars illenques, entre grans i menuts. He anat llegint els que em pertocaren i ara tenc a les mans *15 Empresaris mallorquins* (Economia. Societat. Cultura), un recull d'entrevistes de Llorenç Capellà, escriptor i periodista d'*Última Hora*.

Editat a la Biblioteca Raixa el 1975, les converses són un interes-

sant testimoni del que pensava l'empresari tardofranquista sobre temes que encara ara són vigents: la seva implicació amb el futur de l'illa, la reinversió dels beneficis, el

compromís amb la llengua catalana i la cultura, la necessitat o no d'una Facultat de Medicina (quan la UIB era sols un projecte)...

Gabriel Barceló, Jeroni Albertí, Pere Serra i una dotzena de llinatges ben coneguts (com Alzamora, Blanes, Buades, Nigorra, Salas, Lluïll, Albadalejo) afrontaren les incertades preguntes de Capellà amb un resultat divers: algunes opinions sobre democràcia o el dret de vaga han quedat estantissimes o fan empegueir; d'altres mostren la seva capacitat d'adaptació en el darrer any de vida de Franco. No sé si seria possible un llibre així, 40 anys després, amb els Escarrer, Barceló, Hidalgo... d'avui; aquí ho deix. Emperò, diuen, són mals temps per als llibres.

* Doctor en Història i Màster en Comunicació: els reptes de comunicació en el segle XXI (CESAG-UIB)